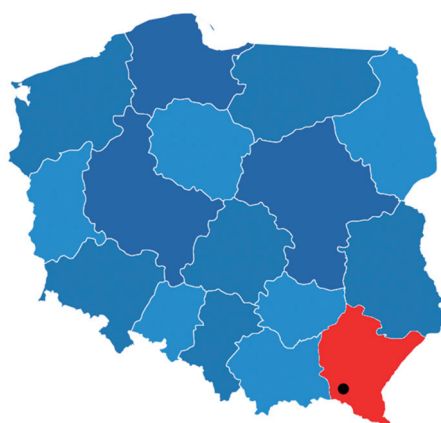

Uzdrowisko Iwonicz-Zdrój

Położenie administracyjne

Iwonicz-Zdrój to miasto w województwie podkarpackim, w powiecie krośnieńskim, siedziba gminy miejsko-wiejskiej Iwonicz-Zdrój. Gmina sąsiaduje od wschodu i południa z gminą Rymanów, od zachodu i południa graniczy administracyjnie z gminą Dukla, od północy z gminą Miejsce Piastowe.

Mapa 13. Lokalizacja uzdrowiska Iwonicz-Zdrój

Źródło: opracowanie własne.

Według stanu na maj 2020 r. gmina liczy 10 847 mieszkańców¹. Łączne jej terytorium stanowi obszar o powierzchni 44,5 km². Gmina obejmuje miasto Iwonicz-Zdrój oraz sołectwa: Iwonicz, Lubatowa i Lubatówka². Rada Miejska w Iwoniczu-Zdroju liczy 15 radnych.

¹ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

² Uchwała Nr LV.355.2018 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 11 października 2018 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Iwonicz-Zdrój, <http://www.bip.iwonicz-zdroj.pl/wp-content/uploads/2018/10/Uchwała-LV.355.2018-ws.-uchwalenia-Statutu-Gminy-Iwonicz-Zdrój.pdf> (dostęp: 20.04.2020).

Rys historyczny uzdrowiska

Iwonicz-Zdrój jest jednym z najstarszych w Polsce uzdrowisk. Jest to największe i najstarsze uzdrowisko w województwie podkarpackim. Pierwsze wzmianki o leczniczych właściwościach tutejszych źródeł pochodzą z wydanych w 1578 r. „Cieplic” Wojciecha Oczki, lekarza nadwornego Stefana Batorego. Wzbudzały one zainteresowanie ówczesnych wybitnych lekarzy leczących koronowane głowy. Wówczas zaczęto także zwracać uwagę na doskonały klimat uzdrowiska. W XVII w. „cudowne” właściwości iwonicznych wód były znane w całym kraju. O walorach zdrowotnych kurortu i jego osobliwościach pisano w ówczesnej Europie. W wieku XVIII nastąpił upadek lecznictwa w Iwoniczu. Z czasem miejscowość popadła w całkowite zapomnienie.

Dopiero wiek XIX przyniósł ponowny rozwój lecznictwa uzdrowiskowego. Wówczas ówcześni właściciele Iwonicza, Karol Załuski, a następnie Amelia Załuska, przystąpili do budowy pierwszych obiektów zakładu kąpielowego. W początkowym okresie działalność uzdrowiskowa była prowadzona tylko w sezonie letnim. Pierwszym stałym lekarzem był brat znanego poety Wincentego Pola, dr Józef Pol. W połowie XIX w. nastąpił znaczny napływ gości. Przyczynił się on do rozbudowy zakładu kąpielowego oraz innych budynków służących wygodzie kuracjuszy. Uzdrowisko posiadało wówczas renomę europejskiego kurortu.

Czas do wybuchu I wojny światowej to okres szybkiego rozwoju dla Iwonicza-Zdroju. Zwiększała się wówczas liczba gości, powstawały nowe obiekty uzdrowiskowe, rozpoczęto butelkowanie i sprzedaż iwonicznych wód mineralnych. Okres I wojny światowej uniemożliwił wprowadzenie prowadzenia działalności leczniczej, ale na szczęście nie spowodował większych strat w infrastrukturze zdrojowej. Międzywojnie to czas dalszego rozwoju uzdrowiska, obok rodziny Załuskich inwestycje w zakłady lecznicze poczynili także inni przedsiębiorcy. Największym przedsięwzięciem tego okresu była budowa szpitala uzdrowiskowego „Excelsior”, który był własnością Związku Kas Chorych. W dwudziestoleciu międzywojennym Iwonicz stał się bardzo popularnym uzdrowiskiem wśród bywalców „wód”.

Okres II wojny światowej był najbardziej dramatycznym czasem w historii Iwonicza-Zdroju. Zakłady uzdrowiskowe przeznaczono tylko dla Niemców. Działania wojenne odbiły swoje piętno również na infrastrukturze uzdrowiskowej – przyniosły znaczne straty materialne bowiem zniszczeniu uległy liczne budynki uzdrowiskowe.

Po 1945 r. znacjonalizowano Zakład Kąpielowy, który stał się własnością państwa. W 1955 r. wyodrębniono Iwonicz-Zdrój ze wsi Iwonicz, a w 1973 r. miejscowość otrzymała prawa miejskie. Na początku lat osiemdziesiątych oddano do użytku jeden z najnowocześniejszych w Polsce – Zakład Przyrodolecznicy, który stworzył możliwość korzystania z wszystkich rodzajów zabiegów uzdrowiskowych. Okres powojenny charakteryzował dynamiczny rozwój całego uzdrowiska, powstały liczne sanatoria, zwiększono w znacznym stopniu ofertę leczniczą, rozbudowano infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (basen, skocznie

narciarskie, korty, ścieżki spacerowe itp.). Obecnie każdego roku leczy się i wypoczywa w uzdrowisku około 50 tys. osób³. Gmina potwierdziła swój status uzdrowiska we wrześniu 2019 r. otrzymując to potwierdzenie od Ministra Zdrowia, który stwierdził, że uzdrowisko Iwonicz-Zdrój posiada złoża naturalnych surowców leczniczych, odpowiedni klimat oraz zakłady lecznictwa uzdrowiskowego pozwalające pełnić funkcje uzdrowiskowe.

Działalność uzdrowiskowa

Działalność uzdrowiska prowadzona jest w oparciu o Uchwałę Nr XXIII/173/2012 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 29 października 2012 r. w sprawie uchwalenia Statutu Uzdrowiska Iwonicz-Zdrój oraz Uchwałę nr XXXII/231/2013 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie zmiany Statutu Uzdrowiska.

Najważniejsze surowce lecznicze

Na terenie uzdrowiska wykorzystuje się naturalne surowce lecznicze takie jak: wody mineralne, lecznicze, solanka, borowina, czynniki klimatyczne⁴. Bogactwem naturalnym Iwonicza-Zdroju są obfite źródła wód mineralnych. Są to wody kwasowęglowe:

- „Klimkówka 27” – ,31% woda wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowa, jodkowa, kwasowęglowa,
- „Iwonicz II” – 0,53% woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa, kwasowęglowa,
- „Elin 7” – 0,62% woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa, kwasowęglowa,
- „Lubatówka 12” – 1,95% woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa, kwasowęglowa, hipotermalna,
- „Lubatówka 14” – 1,88% woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa,
- „Zofia 6” – 1,21% woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa, kwasowęglowa,
- „Emma” – 0,53% woda chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa⁵.

Klimatyczne walory Iwonicza-Zdroju to przede wszystkim duża zawartość w powietrzu jodu, bromu i ozonu oraz brak zanieczyszczeń atmosfery⁶.

³ <https://iwonicz-zdroj.pl/iwonicz-zdroj/>, <https://uzdrowisko-iwonicz.com.pl/rys-historyczny/> (dostęp: 20.04.2020).

⁴ Tamże.

⁵ Uchwała Nr XXIII/173/2012 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 29 października 2012 r., <https://bip.iwonicz-zdroj.pl/2013/03/04/statut-uzdrowiska-iwonicz-zdroj/> (dostęp: 20.04.2020).

⁶ <https://iwonicz-zdroj.pl/iwonicz-zdroj/> (dostęp: 20.04.2020).

Lecznictwo uzdrowiskowe

Profil leczniczy uzdrowiska jest bardzo szeroki i leczy się tutaj wiele dolegliwości, są to: choroby ortopedyczno-urazowe, układu nerwowego, reumatologiczne, układu trawienia, choroby górnych dróg oddechowych, otyłość, osteoporoza, choroby kobiece oraz skóry⁷.

Na terenie uzdrowiska znajduje się szpital uzdrowiskowo-rehabilitacyjny: „Excelsior” Uzdrowiska Iwonicz S.A, obiekty sanatoryjne: Sanatorium Uzdrowiskowe „Biały Orzeł”, „Pod Jodłą”, „Stare Łazienki”, „Ustronie,” Sanatorium uzdrowiskowe Nr IV – Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Iwonicz”, „Świerkowy Zdrój” Medical SPA sp. z o.o. (poprzednia nazwa „Ziemowit”), „Wisła”, „Sanvit”, „Górnik”, „Piast”, „Klimat” oraz Sanatorium Uzdrowiskowe Centrum Rehabilitacji Rolników „KRUS”. W miejscowości funkcjonuje także Uzdrowiskowy Zakład Przyrodoleczniczy Uzdrowiska Iwonicz S.A. oraz Przychodnia Uzdrowiskowa Uzdrowiska Iwonicz S.A.⁸. Do urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego funkcjonujących na terenie Iwonicza-Zdroju należy pijalnia wód mineralnych znajdująca się w centrum uzdrowiska, stylizowana na oranżerię z bogatą listwową dekoracją geometryczną, nawiązującą stylem do elementów klasycyzmu w wydaniu ogrodowym. Pacjentom podaje się kilka miejscowych wód, które działają przeciwzapalnie i osłaniająco na przewód pokarmowy, drogi moczowe i drogi oddechowe. Kolejnym obiektem jest stary zabytkowy Park Zdrojowy (Strefa Ochrony Krajobrazu Kulturowego) o powierzchni 10 ha. Nowy Park Zdrojowy wyodrębniono natomiast z kompleksu leśnego, zajmuje on obszar 236 ha. W uzdrowisku znajdziemy również ścieżki ruchowe o łącznej długości 8200 m, wytyczone na czterech, porośniętych lasami mieszanymi, wzgórzach otaczających Iwonicz-Zdrój, baseny rehabilitacyjne znajdujące się w Zakładzie Przyrodoleczniczym „Uzdrowiska Iwonicz S.A.”, Sanatorium „Świerkowy Zdrój” Medical SPA sp. z o.o. (poprzednia nazwa „Ziemowit,”) Sanatorium „Sanvit” oraz w Sanatorium Centrum Rehabilitacji Rolników „KRUS”⁹.

⁷ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r. Zob też *Uchwała Nr XXIII/173/2012 Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju z dnia 29 października 2012 r.*, <https://bip.iwonicz-zdroj.pl/2013/03/04/statut-uzdrowiska-iwonicz-zdroj/> (dostęp: 20.04.2020).

⁸ Tamże.

⁹ Tamże.

Amfiteatr w Iwoniczu-Zdroju

Plac Dietla w Iwoniczu-Zdroju
